

Romania canvia de model

Les incògnites que planen sobre el futur de Rússia estan portant els Estats Units a intensificar la seva presència diplomàtica i militar a l'Europa de l'Est en previsió de l'ampliació de l'OTAN. I Washington no vol infidelitats.

Des que el 15 de març la Duma russa va proclamar una mena de restauració moral de la Unió Soviètica, l'Europa Central i Oriental s'ha convertit un escenari d'inquietants d'anades i vingudes, advertències i insinuacions. Després que Ielstin i el seu ministre d'Afers Estrangers, Primàkov, van dir a Javier Solana i a Warren Christopher no i no a l'extensió de l'OTAN, el Kremlin es va afanyar a engegar el procés d'annexió de Bielorrússia (tot difressant-la de confederació) per tal de tenir un punt avançat d'observació davant mateix les trinxeres l'OTAN. Sobretot si Polònia decideix finalment d'incorporar-s'hi. Mentrestant el president de la Duma i dirigent del PC, Guennadi Selezniiov, arribava a Sofia per enfortir els lligams entre el seu partit i el govern ex-comunista i, de pas, assegurar-se la no atlantització de Bulgària. Maniobra denunciada per Jeliu Jelev –president de la República, ex-dissident i cohabitador amb la *nomenklatura*– va advertir que les coses que passen a Rússia i les que hi poden passar són una amenaça per a Europa Central i Oriental i que la solució és emparar-se en l'OTAN.

I mentre a Moscou, a Minsk i a Sofia predominava la retòrica, a Bucarest l'atlantisme pressionava amb força. El mateix dia que el Fons Monetari Internacional anunciava l'ajornament d'un crèdit de 400 milions de dòlars per qüestions tècniques, el govern ex-comunista del president Ion Iliescu, tot i sabent que es quedava parlamentàriament aïllat, es decidia a trencar la coalició amb l'extrema dreta del Partit de la Unitat Nacional.

Un mesos abans ja s'havia dissolt l'aliança amb el grup obertament feixista Romania Mare i amb el més genuí hereu de Ceausescu, el Partit Socialista dels Treballadors. La ruptura amb els estalinistes tenia motius especialment socioeconòmics: Iliescu no podia frenar més temps les privatitzacions exigides pel FMI. Romania és de tots els països de l'antic bloc soviètic el que té menys propietat privada: només el 13%. En el trencament amb l'extrema dreta nacionalista hi havia un rere-

Els canvis polítics trasbalsen la societat romanesa. Els EUA pretenen controlar també aquest país tradicionalment allunyat.

fons ètnic: els de la Unitat Nacional i els de Romania Mare no solament no estan diposats a reconèixer els drets dels gairebé dos milions d'hongaresos, sinó que a més, si Iliescu no els hagués frenat, podrien haver fet arribar a Transilvània odi i violència semblant al dels Balcans.

Els EUA no volen 'extremistes'. En el punt i final d'aquella coalició que tant recordava al nacional-comunisme serbi, al model Milosevic, ha estat decisiva la pressió dels Estats Units que no estaven disposats a aguantar més temps la satanització de l'OTAN promoguda a totes hores pels socis d'Iliescu. La participació del Departament d'Estat en la crisi romanesa ha estat tan directa que l'ambaixador a Bucarest, Alfred Moses, arribaria a expressar "el desig" de Washington que les eleccions que es faran el setembre allunyin del govern "el partits extremistes" i que Romania acabi "encaixant definitivament" en les estructures del lliure mercat i de la defensa atlantista. I, tot que no ho diu clarament, la Casa Blanca voldria també veure ben lluny Ion Iliescu i que la presidència la guanyés Emil Constantinescu, el candidat de liberals i democristians.

La diplomàcia nord-americana ha après molt dels errors que va cometre l'última etapa de l'administració Bush i els primers anys de la de Clinton. Com es va infravalorar el potencial destructiu sorgit de la descomposició de Iugoslàvia i de la Unió Soviètica. Com es van reduir els problemes de l'Europa Central i Oriental a una simple qüestió de mercat i d'eleccions. I com, contents amb allò del "final de la història", no es va preveure que de l'antic espai soviètic reemergiria, no pas una gran potència, però sí un imperi acorralat i enrabiat. I després d'haver-ho après i d'haver obtingut els primers fruits de l'aprenentatge amb la *pax americana* de Dayton, Washington sap que no pot abaixar la guàrdia al "front" que va del Bàltic als Balcans passant pel Danubi. Els Estats Units no tenen gens clar què pot passar a Moscou els mesos vinents i per això necessiten tenir a punt l'OTAN eixamplada.

I en aquesta complicada operació, règims com el de Romania –i el d'Eslovàquia– alhora esclavistes i col·lectivistes, amb una espelma encesa a l'Aliança i l'altra al Kremlin, fan més aviat nosa.

Llibert Ferri